

Sp. 331. Tillaga til þingsályktunar [186. mál]
um takmörkun á umsvifum erlendra sendiráða hérlendis.

Flm.: Hjörleifur Guttormsson.

Alþingi ályktar að fela ríkisstjórninni að setja reglur um takmarkanir á umsvifum erlendra sendiráða hérlendis, m. a. varðandi fjölda sendiráðsmanna og byggingu og kaup fasteigna á grundvelli laga nr. 16/1971 og laga nr. 30/1980.

Við mótnun á þessum reglum verði m. a. höfð hliðsjón af smæð íslensks samfélags og af starfsemi og aðbúnaði að íslensku utanríkisþjónustunni í löndum sem Íslendingar hafa stjórn málasamband við og starfrækja sendiráð.

Greinargerð.

Fjöldi starfsmanna sendiráða hérlendis.

Málefni erlendra sendiráða hérlendis eru oft til umræðu, svo sem ekki er óeðlilegt, og þá ekki síst sendiráð risaveldanna, Sovétríkjanna og Bandaríkjanna. Er m. a. oft rætt um fjölda starfsmanna við sendiráðin, húseignir þeirra og fasteignakaup. Varðandi fyrrnefnda atriðið hefur utanríkisráðuneytið nýlega tekið saman eftirfarandi yfirlit þar sem fram kemur fjöldi erlendra starfsmanna og fjölskyldna þeirra við sendiráðin í Reykjavík í janúar 1984 og til samanburðar staðan fyrir 5 árum, þ. e. í janúar 1979.

Fjöldi erlendra starfsmanna og fjölskyldna þeirra við sendiráðin í Reykjavík

	Janúar 1984			Janúar 1979		
	Starfsmenn	Fjölskylda	Alls	Starfsmenn	Fjölskylda	Alls
Bandaríkin	22	33	55	21	29	50
Bretland	5	12	17	7	7	14
Danmörk	5	4	9	6	5	11
Finnland	4	1	5	—	—	—
Frakkland	10	10	20	12	5	17
Kína	6	6	6	20	14	34
Noregur	3	1	4	4	2	6
Pólland	—	—	—	3	3	6
Sovétríkin	37	43	80	35	42	77
Svíþjóð	3	2	5	3	1	4
Tékkóslóvakía	3	4	7	4	5	9
Sambandslýðveldið						
Þýskaland	7	5	12	7	8	15
Þýska alþýðulýðveldið ..	3	2	5	4	2	6

Af þessu yfirliti sést að **Sovétríkin hafa hér mestan fjölda erlendra starfsmanna, eða 37 talsins, og hefur þeim fjölgað um 2 frá því fyrir 5 árum. Næst koma Bandaríkin með 22 erlenda starfsmenn, einum fleiri en 1979.** Frakkland er hið þriðja í röðinni með 10 starfsmenn, en önnur ríki þaðan af færri. Hefur í engu tilviki nema hjá Sovétríkjunum og Bandaríkjunum verið um að ræða fjölgun erlendra starfsmanna, og 6 sendiráð af alls 12 hafa fækkað erlendu starfsfólki á þessu tímabili. Sérstaka athygli vekur hin mikla fækkun starfsmanna hjá kínverska sendiráðinu, eða úr 20 í 6 starfsmenn. Eitt sendiráð, hið pólska, hefur hætt starfsemi á þessu tímabili (1982), en eitt nýtt bæst í hópinn, þ. e. Finnland þann 1. mars 1983.

Fjöldi erlendra starfsmanna segir þó engan veginn alla sögu um starfsmannahald sendiráðanna, því að hjá sumum þeirra starfa Íslendingar. **Þannig störfuðu 19 Íslendingar í sendiráði Bandaríkjanna í ársbyrjun 1984, en enginn Íslendingur í sendiráði Sovétríkjanna. Að þeim meðtöldum var svipaður heildarfjöldi starfsmanna hjá sendiráðum þessara stórvelda. Starfsmenn bandaríska sendiráðsins töldust þá skv. upplýsingum utanríkisráðuneytisins $22 + 19 = 41$ talsins, en hjá sovéska sendiráðinu 37.** Þegar fjölskyldulið er meðtalið er fjöldi á vegum bandaríska sendiráðsins 74 og á vegum sovéska sendiráðsins 80 manns.

Á löggjafarþinginu 1979—80 lagði Halldór Blöndal alþingismaður fram fyrirspurn til þáverandi utanríkisráðherra (þskj. 95) um umsvif erlendra sendiráða, þar á meðal um húsnæðismál sendiráðanna. Svaraði utanríkisráðherra, Benedikt Gröndal, fyrirspurninni skriflega og er það svar birt hér sem fylgiskjal III með þessari greinargerð.

Borin hefur verið fram fyrirspurn til utanríkisráðherra til að fá hliðstæðar upplýsingar um sendiráðin miðað við síðustu áramót. Liggur fyrir að nokkur breyting hefur á orðið s. l. 5 ár, m. a. aukning á fasteignum sumra sendiráðanna.

Tvö sendiráð eiga lóðir þar sem ekki hefur enn verið byggt. Þannig hefur bandaríska sendiráðið fengið úthlutað stórri lóð í nýja miðbænum í Reykjavík.

Vínarsamningurinn um stjórn málasamband og fullveldisjafnrétti ríkja.

Þann 31. mars 1971 samþykkti Alþingi lög um aðild Íslands að alþjóðasamningi um stjórn málasamband, svokallaðan Vínarsamning (fylgiskjal I), og var hann staðfestur af Íslands hálfu þann 23. maí 1971. Í honum segir m. a.:

„11. gr.

1. Þegar ekki er gerður sérstakur samningur um stærð sendiráðs, getur móttökuríkið krafist þess, að stærð sendiráðs verði sett takmörk, er það telur hæfileg og edlileg með hliðsjón af aðstæðum og ástandi í móttökuríkinu og þörfum hlutaðeigandi sendiráðs.
2. Einnig getur móttökuríkið, innan sömu takmarka og þannig að eigi sé um mismunun að ræða, neitað að taka við starfsmönnum í tilteknum starfsflokki.

12. gr.

Sendiríkinu er ekki heimilt, nema að fengnu ótvíræðu samþykki móttökuríkisins, að setja á stofn skrifstofur, sem eru hluti af sendiráðinu, annars staðar en þar sem sendiráðið er sjálft.

21. gr.

1. Móttökuríkið skal auðvelda sendiríkinu að afla sér í landi þess, í samræmi við þau lög er þar gilda, húsakynna, sem nauðsynleg eru fyrir sendiráð, eða aðstoða það við öflun húsnæðis á annan hátt.
2. Móttökuríkið skal einnig liðsinna sendiráðum við öflun hæfilegs húsnæðis fyrir sendiráðsmenn, þegar þörf krefur.

25. gr.

Móttökuríkið skal veita þá aðstöðu sem nauðsynleg er til að sendiráð megi rækja hlutverk sitt.“

Með samningi þessum er dreginn alþjóðlegur rammi um stjórn málasamband og starfsemi sendiráða og hafa ákvæði hans lagagildi á Íslandi. Samkvæmt 2. gr. laganna um aðild Íslands að samningnum getur ráðherra „sett nánari reglur um framkvæmd laga þessara“.

Þá er rétt að veita athygli upphafsorðum samningsins, þar sem segir m. a.: „Ríki þau, sem aðilar eru að samningi þessum . . . hafa í huga markmið og meginreglur Sáttmála Sameinuðu þjóðanna varðandi **fullveldis-jafnrétti ríkja**, varðveislu alþjóðafriðar og öryggis og eflingu vinsamlegra samskipta þjóða.“

Hér er augljóslega vísað til gagnkvæmnissjónarmiða sem eðlilegt er að höfð séu í huga við takmörkun á umsvifum sendiráða stórþjóða hjá smáríkjum, sbr. 2. mgr. þingsályktunartillögunnar.

Ekki hafa verið gerðir neindir samningar um stærð sendiráða hérlendis skv. 11. gr. Vínarsamningsins og í því tilviki „getur móttökuríkið krafist þess, að stærð sendiráðs verði sett takmörk . . .“ Þegar rætt er um „takmarkanir á umsvifum erlendra sendiráða hérlendis“ í þingsályktunartillögunni eru m. a. höfð í huga ákvæði þessarar greinar.

Lög frá 1980 varðandi kaup erlendra ríkja á fasteignum og lóðum.

Vorið 1980 samþykkti Alþingi frumvarp til laga um breytingu á lögum nr. 19 frá 6. apríl 1966, um eignarrétt og afnotarétt fasteigna. Tilgangur frumvarpsins var að því er segir í athugasemdum með því „að setja skýrar reglur um kaup erlendra ríkja á fasteignum, svo og lóðarréttindum fyrir slíkar fasteignir, vegna sendiráðsstarfsemi á Íslandi“.

Samkvæmt lögum á að leggja kaupsamninga eða afsöl fyrir fasteignum á vegum erlendra sendiráða fyrir dómsmálaráðuneytið „og öðlast gerningurinn eigi gildi fyrir en ráðuneytið hefur samþykkt hann með áritun sinni“.

Lagafrumvarpið, sem ekki tók neinum breytingum í meðferð Alþingis, er prentað ásamt athugasemdum sem fylgiskjal II með þessari greinargerð.

Reglur nauðsynlegrar.

Ísland hefur nú stjórn málasamband við 75 ríki, þar af eru sendiherrar tilnefndir gagnkvæmt í 53 löndum. Íslenska utanríkisþjónustan vinnur mikilsvert starf við takmörkuð efni, og ekki er vafi á að álag er mikið að jafnaði á starfslíð hennar. Sem smáþjóð eigum við mikið undir því komið að hafa vinsamleg samskipti við sem flest ríki, m. a. vegna mikilla utanríkisviðskipta.

Í samskiptum við aðrar og oftast fjölmennari þjóðir eigum við að koma fram af vinsemi og festu, minnug ákvæða Sáttmála Sameinuðu þjóðanna um fullveldis-jafnrétti ríkja, óháð fólksfjölda. Þau viðhorf þurfa að endurspeglast í reynd í stjórn málasamskiptum. Full ástæða er til að setja reglur um framkvæmd laganna um stjórn málasamband okkar við önnur ríki á þeim grundvelli, og er það meginefni þessarar þingsályktunartillögu.

Fylgiskjöl.

Fylgiskjal I:

Lög um aðild Íslands að alþjóðasamningi um stjórn málasamband ásamt Vínarsamningnum um stjórn málasamband o. fl.

Fylgiskjal II:

Frumvarp til laga um breytingu á lögum nr. 19 6. apríl 1966, um eignarrétt og afnotarétt fasteigna, ásamt athugasemdum við frumvarp til sömu laga (samhljóða lögum nr. 30/1980).

Fylgiskjal III:

Svör utanríkisráðherra við fyrirspurn frá Halldóri Blöndal á þskj. 95 (tölulið II) um umsvif erlendra sendiráða. (Á dagskrá Sameinaðs þings 11. mars 1980.)

Fylgiskjal I.

Lög um aðild Íslands að alþjóðasamningi um stjórn málasamband ásamt Vínarsamningnum um stjórn málasamband o. fl.

Lög

um aðild Íslands að alþjóðasamningi um stjórn málasamband.

1. gr.

Ríkisstjórninni er heimilt að gerast aðili fyrir Íslands hönd að alþjóðasamningi um stjórn málasamband, sem gerður var í Vínarborg hinn 18. apríl 1961 og prentaður er sem fylgiskjal með lögum þessum, svo og viðbótarbókunum með samningnum. Ákvæði samningsins skulu hafa lagagildi á Íslandi.

2. gr.

Ráðherra getur sett nánari reglur um framkvæmd laga þessara.

3. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Fylgiskjal I.

VÍNAR-SAMNINGURINN UM STJÓRN MÁLASAMBAND

RÍKI ÞAU, SEM AÐILAR ERU AÐ
SAMNINGI ÞESSUM,

MINNA Á, að allar þjóðir hafa frá
fornu fari viðurkennt sérstöðu sendi-
erindreka,

HAGA Í HUGA markmið og megin-
reglur Sáttmála Sameinuðu þjóðanna
varðandi fullveldis-jafnrétti ríkja, varð-
veizlu alþjóða friðar og öryggis og efl-
ingu vinsamlegra samskipta þjóða,

TREYSTA ÞVÍ, að alþjóðlegur samn-
ingur um forréttindi og friðhelgi í sam-
skiptum ríkja muni stuðla að aukinni
vinsemd í sambúð þjóða, hvert sem stjórn-
skipulag eða þjóðfélagskerfi þeirra er,

ERU ÞEIRRAR SKOÐUNAR, að mark-
mið slíkra forréttinda og friðhelgi sé
ekki að vera einstaklingum í hag, heldur
að tryggja árangursríkan sendierind-
rekstur á vegum ríkja,

STAÐFESTA, að venjureglur þjóða-
réttarins skuli gilda áfram um þau atriði,
er ákvæði þessa samnings taka ekki tvi-
mælalauð til,

GERA SAMKOMULAG um það sem
hér fer á eftir:

1. gr.

Í samningi þessum skulu eftirfarandi
orðasambönd hafa þessa merkingu:

- a) „forstöðumaður sendiráðs“ er maður, sem sendirikið hefur falið að gegna slíkri stöðu;
- b) „sendiráðsmenn“ eru forstöðumaður sendiráðs og starfsmenn þess;
- c) „starfsmenn sendiráðs“ eru stjórnarsendimenn, skrifstofu- og tæknistarfsmenn og þjónustustarfsmenn sendiráðs;
- d) „stjórnarsendimenn“ eru starfsmenn sendiráðs, sem hafa réttindi stjórnarsendimanna;
- e) „sendierindrekar“ eru forstöðumenn sendiráðs og stjórnarsendimenn;
- f) „skrifstofu- og tæknistarfsmenn“ eru þeir starfsmenn sendiráðs, sem vinna að skrifstofu- og tæknistörfum sendiráðsins;
- g) „þjónustustarfsmenn“ eru starfsmenn sendiráðs, er starfa að heimilisstörfum hjá sendiráði;
- h) „einka-þjónustustarfsmaður“ er starfsmaður, sem vinnur að heimilisstörfum hjá sendiráðsmanni, en er ekki í þjónustu sendiríkisins;
- i) „sendiráðssvæði“ er byggingar eða hluti bygginga og tilheyrandi lóð, hver sem eigandiinn er, sem nýtt er af sendiráði, þar á meðal íbúð forstöðumanns sendiráðs.

2. gr.

Stofnun stjórn málasambands milli ríkja og stofnun fastra sendiráða fer fram með gagnkvæmu samkomulagi.

3. gr.

1. Viðfangsefni sendiráða eru einkum þessi:

- a) að vera fulltrúi sendiríkisins í móttökuríkinu;
- b) að vernda hagsmuni sendiríkisins og ríkisborgara þess í móttökuríkinu, innan þeirra takmarka sem þjóðaréttur setur;
- c) að annast samningagerð við ríkisstjórn móttökuríkisins;
- d) að afla á löglegan hátt upplýsinga um ástand og þróun mála í móttökuríkinu og gefa ríkisstjórn sendiríkisins skýrslur um það;
- e) að efla vinsamleg samskipti milli sendiríkisins og móttökuríkisins og auka efnahagsleg, menningarleg og vísindaleg samskipti þeirra.

2. Ekki skal túlka nein ákvæði samnings þessa á þann hátt að þau hindri

sendiráð í því að annast ræðismanns-
störf.

4. gr.

1. Sendiríkið verður að ganga úr skugga um að móttökuríkið hafi veitt **agrément vegna þess manns, sem það** hyggst veita umboð sem forstöðumanni sendiráðs í því ríki.

2. Móttökuríkið er ekki skyldugt til að skýra sendiríkinu frá ástæðu, ef það neitar um *agrément*.

5. gr.

1. Sendiríkið má skipa forstöðumann sendiráðs eða, eftir atvikum stjórnar-
sendimann, til þjónustu í fleiri ríkjum en einu, ef eigi koma til ótvíræð mótmæli einhvers móttökuríkisins, enda verður á undan skipun að gefa þeim móttökuríkjum sem hlut eiga að máli upplýsingar um hana.

2. Ef sendiríkið skipar forstöðumann sendiráðs til að gegna því starfi í einu eða fleiri ríkjum öðrum, getur það stofnað sendiráð sem *chargé d'affaires ad interim* veitir forstöðu, í hverju þessara ríkja sem forstöðumaður sendiráðsins hefur ekki fasta búsetu í.

3. Forstöðumaður sendiráðs, eða hver annar stjórnarsendimaður sendiráðs, getur starfað sem fulltrúi sendiríkisins hjá hvaða alþjóðastofnun sem er.

6. gr.

Tvö ríki eða fleiri geta skipað sama manninn forstöðumann sendiráðs í öðru ríki, enda beri móttökuríkið eigi fram mótmæli gegn því.

7. gr.

Með þeim takmörkunum, sem felast í ákvæðum 5., 8., 9. og 11. greina, getur sendiríkið skipað starfsmenn sendiráðs að eigin vali. Að því er varðar skipun hermála-, flota- eða flugmálafulltrúa getur móttökuríkið óskað eftir að nöfn þeirra séu tilkynnt fyrirfram til samþykktar.

8. gr.

1. Það skal vera meginregla, að stjórnarsendimenn sendiráðs hafi ríkisfang sendiríkisins.

2. Þá er hafa ríkisfang móttökuríkisins má eigi skipa stjórnarsendimenn sendiráðs, nema til komi samþykki þess ríkis, en slíkt samþykki má afturkalla hvenær sem er.

3. Móttökuríkið getur áskilið sér sama rétt að því er varðar ríkisborgara þriðja ríkis, sem hafa ekki jafnframt ríkisfang sendiríkisins.

9. gr.

1. Móttökuríkið getur hvenær sem er, og án þess að þurfa að gefa skýringar á ákvörðun sinni, tilkynnt sendiríkinu að forstöðumaður sendiráðs eða annar stjórnarsendimaður sé *persona non grata* eða einhver annar úr hópi starfsmanna sendiráðs sé ekki viðtökuhæfur. Í öllum slíkum tilvikum skal sendiríki, eftir því sem við á, annaðhvort kalla hlutaðeigandi mann heim eða binda endi á starf hans í sendiráðinu. Lýsa má yfir að maður sé *persona non grata*, eða ekki viðtökuhæfur, áður en hann kemur í land móttökuríkisins.

2. Ef sendiríkið neitar eða lætur undir höfuð leggjast að framkvæma skyldur sínar samkvæmt 1. málsg. þessarar greinar innan hæfilegs frests, getur móttökuríkið neitað að viðurkenna hlutaðeigandi mann sem sendiráðsmann.

10. gr.

1. Tilkynna skal utanríkisráðuneyti móttökuríkisins, eða öðru ráðuneyti, sem samkonuulag verður um, eftirfarandi:

- a) skipun sendiráðsmanna, komu þeirra og endanlega brottför, eða lok starfa þeirra í sendiráðinu;
- b) komu og endanlega brottför manns, sem er í fjölskyldu sendiráðsmanns, og þar sem við á, þegar maður bætist í eða fer úr fjölskyldu sendiráðsmanns;
- c) komu og endanlega brottför einkaþjónustustarfsmanna í þjónustu manna, sem nefndir eru í a) lið þessarar

málgreinar, og þar sem við á, að þeir séu á förum úr þjónustu þeirra;

d) ráðningu og lausn manna, sem búsettir eru í móttökuríkinu, sem sendiráðsmanna eða einkaþjónustustarfsmanna, er njóta forréttinda og friðhelgi.

2. Einnig skal tilkynna fyrirfram, þegar unnt er, um komu og endanlega brottför.

11. gr.

1. Þegar ekki er gerður sérstakur samningur um stærð sendiráðs, getur móttökuríkið krafizt þess, að stærð sendiráðs verði sett takmörk, er það telur hæfileg og eðlileg með hliðsjón af aðstæðum og ástandi í móttökuríkinu og þörfum hlutaðeigandi sendiráðs.

2. Einnig getur móttökuríkið, innan sömu takmarka og þannig að eigi sé um mismun að ræða, neitað að taka við starfsmönnum í tilteknum starfsflokki.

12. gr.

Sendiríkinu er ekki heimilt, nema að fengnu ótvíræðu samþykki móttökuríkisins, að setja á stofn skrifstofur, sem eru hluti af sendiráðinu, annarsstaðar en þar sem sendiráðið er sjálft.

13. gr.

1. Forstöðumaður sendiráðs er talinn hafa tekið við starfi sínu í móttökuríkinu, annaðhvort þegar hann hefur afhent trúnaðarbréf sitt eða þegar hann hefur tilkynnt komu sína og rétt eftirrit af trúnaðarbréfi hans hefur verið afhent utanríkisráðuneyti móttökuríkisins eða öðru ráðuneyti, sem samkomulag verður um, samkvæmt þeim venjum, sem í móttökuríkinu gilda og jafnan skal framfylgja á sama hátt.

2. Í hvaða röð trúnaðarbréf er afhent eða rétt eftirrit af því, ákvarðast af komudegi og komustund forstöðumanns sendiráðs.

14. gr.

1. Forstöðumenn sendiráða skiptast í þessi þrjú stig:

a) sendiherrar er hafa *ambassador, nuncio* eða annað samsvarandi stig, og hafa umboð gagnvart þjóðhöfðingja;

b) sendiherrar er hafa *envoy, minister* eða *internuncio* stig, og hafa umboð gagnvart þjóðhöfðingja;

c) sendifulltrúar (*chargé d'affaires*), sem hafa umboð gagnvart utanríkisráðherra.

2. Engan greinarmun skal gera á forstöðumönnum sendiráða eftir stigum, nema að því er snertir metorðaröð og siðareglur.

15. gr.

Ríki gera um það samkomulag sín á milli, hvaða stig forstöðumenn sendiráða þeirra skuli hafa.

16. gr.

1. Metorðaröð forstöðumanna sendiráða er sama stig hafa, skal miða við dag og stund, þegar þeir tóku við starfi samkvæmt 13. grein.

2. Breytingar sem gerðar eru á trúnaðarbréfi forstöðumanns sendiráðs og eigi fela í sér breytingu á stigi hans, skulu eigi hafa áhrif á sæli hans í metorðaröðinni.

3. Grein þessi skal ekki hafa áhrif á neinar viðurkenndar venjur í móttökuríkinu, sem varða sæti fulltrúa Páfagarðs í metorðaröðinni.

17. gr.

Forstöðumaður sendiráðs skal tilkynna utanríkisráðuneytinu eða því öðru ráðuneyti, sem samkomulag verður um, sæti stjórnarsendinganna sendiráðsins í metorðaröðinni.

18. gr.

Í hverju ríki skal hafa sama hátt á varðandi móttöku forstöðumanna sendiráða, er hafa sama stig.

19. gr.

1. Ef staða forstöðumanns sendiráðs er óskipuð, eða forstöðumanni sendiráðs

er eigi unnt að gegna störfum sínum, skal *chargé d'affaires ad interim* veita sendiráðinu forstöðu um stundarsakir. Nafn *chargé d'affaires ad interim* skal tilkynnt utanríkisráðuneyti móttökuríkisins eða því öðru ráðuneyti, sem samkomulag verður um, annaðhvort af forstöðumanni sendiráðsins eða, ef honum er það ókleift, af utanríkisráðuneyti sendiríkisins.

2. Þegar svo ber við, að enginn stjórnarsendimaður er staddur í móttökuríkinu, getur sendiríkið að fengnu samþykki móttökuríkisins útnefnt einhvern úr liði skrifstofu- og tæknistarfsmanna til að stjórna nauðsynlegum skrifstofufrekstri sendiráðsins.

20. gr.

Sendiráðið og forstöðumaður þess skulu eiga rétt á að nota fána og skjaldarmerki sendiríkisins á sendiráðssvæðinu, þar á meðal hústað forstöðumanns sendiráðsins, og á ökutækjum hans.

21. gr.

1. Móttökuríkið skal auðvelda sendiríkinu að afla sér í landi þess, í samræmi við þau lög er þar gilda, húsakynna, sem nauðsynleg eru fyrir sendiráð, eða aðstoða það við öflun húsnæðis á annan hátt.

2. Móttökuríkið skal einnig liðsinna sendiráðum við öflun hæfilegs húsnæðis fyrir sendiráðsmenn þess, þegar þörf krefur.

22. gr.

1. Sendiráðssvæðið skal njóta friðhelgi. Fulltrúar móttökuríkisins hafa ekki heimild til að koma inn á svæðið nema með leyfi forstöðumanns sendiráðsins.

2. Sérstök skylda hvílir á móttökuríkinu til að gera allar þær ráðstafanir, sem viðeigandi eru, til að vernda sendiráðssvæðið fyrir öllum árásum og tjóni og koma í veg fyrir röskun á friði sendiráðsins eða skerðingu á virðingu þess.

3. Sendiráðssvæðið, innbú og annað

lausafé þar, svo og ökutæki sendiráðsins, skulu undanþegin leit, upptöku, haldi eða aðför.

23. gr.

1. Sendiríkið og forstöðumaður sendiráðsins skulu undanþegin öllum sköttum og gjöldum til ríkis, sveitarfélaga og annarra umdæma að því er tekur til sendiráðssvæðisins, hvort sem það er eign sendiríkisins eða tekið á leigu, nema að því er varðar greiðslu fyrir tiltekna veitta þjónustu.

2. Sú skattundanþága, sem nefnd er í þessari grein, skal eigi taka til þeirra gjalda eða skatta, er samkvæmt lögum móttökuríkisins skulu greiðast af aðilum, sem eiga lögskipti við sendiríkið eða forstöðumann sendiráðsins.

24. gr.

Skjalasafn og skjöl sendiráðsins skulu ætíð vera friðhelg, hvar sem þau eru niður komin.

25. gr.

Móttökuríkið skal veita þá aðstöðu, sem nauðsynleg er til að sendiráðið megi rækja hlutverk sitt.

26. gr.

Að undanteknum takmörkunum í lögum og reglum móttökuríkisins varðandi landssvæði, þar sem aðgangur er bannaður eða takmarkaður vegna öryggis þjóðarinnar, skal það tryggja öllum sendiráðsmönnum frjálsa umferð og ferðafrelsi í landi sínu.

27. gr.

1. Móttökuríkið skal heimila og tryggja sendiráðinu samgöngu- og fjarskiptafrelsi í öllum opinberum erindisrekstri sínum. Til að hafa sauband við ríkisstjórn, önnur sendiráð og ræðisskrifstofur sendiríkisins, hvar sem þær eru, getur sendiráðið notað allar eðlilegar samskiptaleiðir, þar á meðal stjórnarpósthera og skilaboð á merkjamáli eða dulmáli. Þó má sendiráðið því aðeins setja upp og nota fjarsenditæki, að móttökuríkið veiti leyfi til þess.

2. Opinber bréfaskipti sendiráðsins skulu vera friðhelg. Með opinberum bréfaskiptum er átt við öll bréfaskipti, sem varða sendiráðið og starfsemi þess.

3. Hvorki má opna né leggja hald á stjórnarpóst.

4. Bögglar þeir sem teljast til stjórnarpósts verða að bera þess skýrt auðkenni og mega aðeins vera í þeim stjórnarskjöl eða munir sem ætlaðir eru eingöngu til opinberra nota.

5. Stjórnarpóstberinn, er hafa skal í förum sínum opinbert skjal sem greinir stöðu hans og bögglafljöldu stjórnarpóstsins, skal njóta verndar móttökuríkisins við framkvæmd starfa sinna. Hann skal njóta persónulegrar friðhelgi og má eigi handtaka hann né kyrrsetja.

6. Sendiríkinu eða sendiráðinu er heimilt að tilnefna *ad hoc* stjórnarpóstbera. Í slíkum tilvikum skulu ákvæði 5. málsgreinar þessarar greinar einnig gilda; en þeirri friðhelgi sem þar er getið, skal lokið þegar slíkur pósti hefur afhent réttum viðtakanda þann stjórnarpóst, sem honum var falinn á hendur.

7. Stjórnarpóst má fela í umsjá flugstjóra atvinnulöftfars, sem áætlun hefur til viðurkennds lendingarstaðar. Honum skal fengið í hendur opinbert skjal, sem greinir bögglafljöldu stjórnarpóstsins, en hann skal ekki vera talinn stjórnarpóstberi. Sendiráðið getur sent einn af starfsmönnum sínum til þess að taka stjórnarpóstinn beint og óhindrað í sína vörzlu frá flugstjóra loftfarsins.

28. gr.

Þau gjöld sem sendiráðið krefur fyrir opinber störf sín, skulu vera undanþegin öllum sköttum og öðrum álögum.

29. gr.

Sendierindreki skal njóta persónulegrar friðhelgi. Hann má eigi á neinn hátt handtaka né kyrrsetja. Móttökuríkið skal sýna honum tilhlýðilega virðingu og gera allar þær ráðstafanir, sem

nauðsynlegar eru til þess að koma í veg fyrir hverskonar tilræði við persónu hans, frelsi eða sæmd.

30. gr.

1. Einkaheimili sendierindreka skal njóta sömu friðhelgi og verndar sem sendiráðssvæðið.

2. Eignir hans, með þeim undantekningum sem er að finna í 3. málsgrein 31. greinar, skjöl hans og bréfaskipti, skulu einnig njóta friðhelgi.

31. gr.

1. Sendierindreki skal njóta friðhelgi að því er varðar refsiréttarlögsögu móttökuríkisins. Hann skal einnig njóta friðhelgi að því er varðar einkamála- og framkvæmdavaldslögsögu þess, nema þegar um er að ræða:

a) mál varðandi eigin fasteign í landi móttökuríkisins, nema hann hafi vörzlu hennar á vegum sendiríkisins til nota fyrir sendiráðið,

b) mál varðandi erfðir, þar sem sendierindrekin er skiptaforstjóri, búskilastjóri, erfingi eða gjafþegi sem einstaklingur, en ekki sem fulltrúi fyrir sendiríkið,

c) mál varðandi hverskonar atvinnu eða verzlunarviðskipti sendierindrekans í móttökuríkinu, sem óviðkomandi eru opinberum störfum hans.

2. Sendierindreki er ekki skyldur til að gefa skýrslu sem vitni.

3. Ekki má framkvæma neina aðfarargjörð gagnvart sendierindreka, nema í þeim tilvikum sem falla undir liði a), b) og c) í 1. málsgrein þessarar greinar, og með því skilyrði að unnt sé að framkvæma þær aðgerðir, sem um er að ræða, án þess að skerða persónulega friðhelgi hans eða heimilishelgi.

4. Friðhelgi sendierindreka gagnvart lögsögu móttökuríkisins leysir hann ekki undan lögsögu sendiríkisins.

32. gr.

1. Sendiríkið getur afsalað friðhelgi

sendierindreka og þeirra, sem njóta friðhelgi samkvæmt 37. grein.

2. Afsal skal ávallt vera gefið berum orðum.

3. Ef sendierindreki, eða sá sem nýtur friðhelgi samkvæmt 37. grein hefur málsókn er hann firrlur rétti til að krefjast friðhelgi, að því er varðar sérhverja gagnkröfu, er stendur í beinum tengslum við aðalkröfuna.

4. Afsal friðhelgi í einkamálum eða framkvæmdavaldsmálum felur ekki í sér afsal friðhelgi að því er tekur til fullnustu dómsins; þá þarf sérstakt afsal að koma til.

33. gr.

1. Að undanteknum tilvikum sem 3. málsgrein þessarar greinar tekur til, skal sendierindreki í starfi sínu fyrir sendiríkið vera undanþeginn almannatryggingaákvæðum, sem gilda kunna í móttökuríkinu.

2. Undanþága sú, sem getið er í 1. málsgrein þessarar greinar, skal einnig ná til einkaþjónustumanna, er eingöngu starfa í þjónustu sendierindreka, að því tilskildu:

- a) að þeir séu ekki ríkisborgarar móttökuríkisins, né hafi fasta búsetu þar; og
- b) að þeir njóti almannatryggingaréttinda þeirra, sem kunna að gilda í sendiríkinu eða í þriðja ríki.

3. Sendierindreki sem hefur í þjónustu sinni menn, er undanþágurnar samkvæmt 2. málsgrein þessarar greinar taka ekki til, skal bundinn þeim skyldum, sem almannatryggingaákvæði móttökuríkisins leggja vinnuveitendum á herðar.

4. Undanþágur þær sem getið er í 1. og 2. málsgrein þessarar greinar, skulu ekki koma í veg fyrir sjálfviljuga aðild að almannatryggingum móttökuríkisins, svo fremi að slík aðild sé heimiluð af hálfu þess ríkis.

5. Ákvæði þessarar greinar skulu ekki hafa áhrif á tvíhliða eða marghliða samninga sem áður eru gerðir um almanna-

tryggingar, né hindra gerð slíkra samninga í framtíðinni.

34. gr.

Sendierindreki skal vera undanþeginn öllum gjöldum og sköttum á einstaklinga og eignir, hvort sem um er að ræða álögur til ríkis, sveitarfélaga eða annarra undæma, nema:

- a) þeim óbeinu sköttum, sem eru yfirleitt innifaldir í verði vara eða þjónustu;
- b) gjöldum eða sköttum á fasteignum í einkaeign í landi móttökuríkisins, nema hann hafi vörzlu þeirra á vegum sendiríkisins til nota fyrir sendiráðið;
- c) dánarbús- og erfðafjársköttum, sem móttökuríkið leggur á, með þeim fyrirvara sem felst í ákvæðum 4. málsgreinar 39. greinar;
- d) gjöldum og sköttum af einkatekjum, sem eiga upphaf sitt í móttökuríkinu, og eignasköttum af fjárfestingu í atvinnufyrirtækjum í móttökuríkinu;
- e) gjöldum, sem lögð eru á fyrir tilgreinda veitta þjónustu;
- f) þinglýsinga- og réttargjöldum og veð- og stimpilgjöldum vegna fasteigna, með þeim fyrirvara sem felst í ákvæðum 23. greinar.

35. gr.

Móttökuríkið skal undanþiggja sendierindreka allri persónubundinni þjónustu, hverskonar opinberri þjónustu og hernaðarskyldum svo sem þeim sem tengdar eru upptöku, hernaðarframlögum og vistun herliðs.

36. gr.

1. Móttökuríkið skal heimila, í samræmi við lög og reglur sem það kann að setja, innflutning á og undanþágur frá öllum tollum, sköttum og svipuðum gjöldum, öðrum en geymslugjöldum, akstursgjöldum og líkum gjöldum að því er snertir:

- a) muni, sem ætlaðir eru til opinberra nota sendiráðsins;

b) muni sem ætlaðir eru til persónulegra nota sendierindreka eða venzlamanna hans er teljast til heimilisfólks hans, þar á meðal muni sem ætlaðir eru til bústofnunar hans í móttökuríkinu.

2. Persónulegur farangur sendierindreka skal vera undanþeginn skoðun, nema gildar ástæður séu til þess að ætla, að í honum séu munir sem undanþágurnar samkvæmt 1. málsgrein þessarar greinar taka ekki til, eða munir, sem er hannað með lögum að flytja inn eða út, eða lúta sóttvarnarreglum móttökuríkisins. Slík skoðun má einungis fara fram í návist sendierindrekans eða umboðsmanns hans.

37. gr.

1. Þeir venzlamenn sendierindreka, sem teljast til heimilisfólks hans, skulu njóta þeirra forréttinda og friðhelgi, sem 29.—36. grein taka til, ef þeir eru ekki ríkisborgarar móttökuríkisins.

2. Skrifstofu- og tæknistarfsmenn sendiráðsins, ásamt venzlamönnum þeirra sem teljast til heimilisfólks þeirra, skulu njóta þeirra forréttinda og friðhelgi, sem getið er í 29.—35. grein, ef þeir eru ekki ríkisborgarar móttökuríkisins né hafa fast heimilisfang þar, en þó með þeirri undantekningu að friðhelgi að því er snertir einkamálaréttar- og framkvæmdavaldslögsögu móttökuríkisins sem greind er í 1. málsgrein 31. greinar, skal ekki taka til athafna, sem framdar eru utan skyldustarfa þeirra. Þeir skulu einnig njóta þeirra forréttinda, sem greind eru í 1. málsgrein 36. greinar, að því er varðar muni, sem fluttir eru inn, þegar þeir fyrst stofna bú í móttökuríkinu.

3. Þjónustustarfsmenn sendiráðsins, sem ekki eru ríkisborgarar móttökuríkisins né hafa þar fast heimilisfang, skulu njóta friðhelgi, að því er tekur til athafna, sem þeir framkvæma innan skyldustarfa sinna, og jafnframt njóta undanþágu frá gjöldum og sköttum af launum sem þeir fá fyrir störf sín, svo og njóta þeirrar undanþágu, sem getið er í 33. grein.

4. Ef einkaþjónustustarfsmenn sendiráðsmanna eru ekki ríkisborgarar móttökuríkisins né hafa þar fast heimilisfang, skulu þeir vera undanþegnir gjöldum og sköttum af launum, sem þeir fá fyrir störf sín. Að öðru leyti njóta þeir aðeins þeirra forréttinda og friðhelgi, sem móttökuríkið heimilar. Móttökuríkið verður þó að fara svo með lögsögu sína yfir mönnum þessum, að ekki valdi óeðlilegum truflunum á störfum sendiráðsins.

38. gr.

1. Sendierindreki sem er ríkisborgari móttökuríkisins eða hefur fast heimilisfang þar, skal einungis njóta undanþágu frá lögsögu og friðhelgi að því er varðar opinber störf, sem innt eru af hendi innan takmarka skyldustarfa hans, nema móttökuríkið veiti frekari forréttindi og friðhelgi.

2. Aðrir starfsmenn sendiráðs, og einkaþjónustustarfsmenn sem eru ríkisborgarar móttökuríkisins eða hafa þar fast heimilisfang, skulu aðeins njóta þeirra forréttinda og friðhelgi sem móttökuríkið heimilar. Móttökuríkið verður þó að fara svo með lögsögu sína yfir mönnum þessum að ekki valdi óeðlilegum truflunum á störfum sendiráðsins.

39. gr.

1. Sérhver maður sem á rétt á forréttindum og friðhelgi, skal njóta þeirra frá þeirri stundu er hann kemur í land móttökuríkisins til þess að taka við stöðu sinni, eða, ef hann er þegar kominn í land móttökuríkisins, frá þeirri stundu sem skipun hans er tilkynnt utanríkisráðuneytinu eða öðru ráðuneyti sem samkomulag verður um.

2. Þegar störfum manns sem notið hefur forréttinda og friðhelgi er lokið, skal slíkum forréttindum og friðhelgi að jafnaði lokið á þeirri stundu, er hann hverfur úr landi, eða eftir að liðinn er hæfilegur frestur til brottfarar, en halda gildi til þeirrar stundar, jafnvel þótt hernaðarástand ríki. Friðhelgin skal samt haldast að því er tekur til athafna,

sem framkvæmdar eru af slíkum manni sem þáttur í skyldustörfum hans sem sendiráðsmanns.

3. Í því tilviki að dauða sendiráðsmanns beri að höndum, skal fjölskylda hans halda áfram að njóta forréttinda og friðhelgi þeirrar sem hún á rétt á, þar til liðinn er hæfilegur frestur til þess að halda úr landi.

4. Í því tilviki að sendiráðsmaður sem hvorki er ríkisborgari móttökuríkisins né hefur fast heimilisfang þar eða heimilisfastur venzlamaður hans andist, skal móttökuríkið heimila brottflutning lausafjár hins látna, að undantekinni hverri þeirri eign sem aflað var í því landi og hannað var að flytja út þegar andlátíð bar að höndum. Ekki skal leggja skiptagjöld né erfðafjárskatt á lausafé, sem var í móttökuríkinu einungis vegna þess að hinn látni var þar sem sendiráðsmaður eða einn af fjölskyldu sendiráðsmanns.

40. gr.

1. Ef sendierindreki er á ferð eða dvelst í landi þriðja ríkis, sem hefur veitt honum vegabréfsáritun, ef áskilin er, þeirra erinda að taka við eða hverfa aftur til starfs síns eða er á leið til heimalands síns, skal þriðja ríkið veita honum friðhelgi og önnur forréttindi, sem nauðsynleg eru vegna ferðalags hans eða heimferðar. Hið sama á við um sérhvern venzlamann sendierindrekans sem nýtur forréttinda og friðhelgi og er í för með honum, eða á leið til hans eða heimalands síns, þótt ekki sé hann honum samferða.

2. Þegar svo stendur á, sem greint er í 1. málsgrein þessarar greinar, skulu þriðju ríki ekki hindra för skrifstofu- og tæknistarfsmanna eða þjónustustarfsmanna sendiráðs né venzlamanna þeirra, um lönd sín.

3. Þriðju ríki skulu veita embættisbréfum og öðrum opinberum skilaboðum sem um lönd þeirra eru send, þ. á m. tilkynningum á dulmáli eða merkjamáli,

sama frjálsræði og vernd og móttökuríkið veitir. Þau skulu veita stjórnarpóstberum, sem hafa hlotið vegabréfsáritun, ef slík áletrun er áskilin, og stjórnarpósti á leið til áfangastaðar sömu friðhelgi og vernd sem móttökuríkinu ber skylda til að veita.

4. Þær skuldbindingar sem á þriðju ríkjum hvíla samkvæmt 1., 2. og 3. málsgrein þessarar greinar, skulu einnig taka til þeirra manna sem þar eru greindir, svo og stjórnarpósts og opinberra skilaboða, sem komin eru í land þriðja ríkisins af *force majeure* ástæðum.

41. gr.

1. Það er skylda allra þeirra, sem njóta forréttinda og friðhelgi, að virða lög og reglur móttökuríkisins, en þó þannig að forréttindi þeirra eða friðhelgi skerðist eigi. Á þeim hvílir einnig sú skylda að skipta sér ekki af innanlandsmálum þess ríkis.

2. Öll opinber erindi, sem móttökuríkið varða og falin eru sendiráðinu af sendiríkinu, skulu rekin hjá utanríkisráðuneyti móttökuríkisins eða hjá öðru ráðuneyti, sem samkomulag verður um, eða fyrir milligöngu þeirra.

3. Ekki má nota sendiráðssvæðið á nokkurn þann hátt sem ósamrýmanlegur er störfum sendiráðsins svo sem þau eru skilgreind í þessum samningi eða í öðrum reglum hins almenna þjóðaréttar eða sérsamningum milli sendiríkisins og móttökuríkisins.

42. gr.

Sendierindreka er ekki heimilt að stunda í eigin ágóðaskyni neina atvinnu eða viðskiptastarfsemi í móttökuríkinu.

43. gr.

Störfum sendierindreka lýkur meðal annars:

a) þegar sendiríkið tilkynnir móttökuríkinu að störfum sendierindrekans sé lokið;

b) þegar móttökuríkið tilkynnir sendiríkinu að það neiti að viðurkenna sendierindrekann sem sendiráðsmann samkvæmt 2. málsg. 9. greinar.

44. gr.

Móttökuríkið verður, jafnvel á hernaðartímum, að auðvelda þeim, sem njóta forréttinda og friðhelgi og ekki eru ríkisborgarar móttökuríkisins, og venzlamönnum þeirra, án tillits til ríkisfangs þeirra, að hverfa úr landi svo fljótt sem unnt er. Sérstaklega verður móttökuríkið að útvega þeim nauðsynleg samgöngutæki til nota fyrir þá sjálfa og eigur þeirra, sé þess þörf.

45. gr.

Ef stjórnmalasamband er rofið milli tveggja ríkja, eða ef sendiráði er lokað fyrir fullt og allt, eða til bráðabirgða:

- a) verður móttökuríkið, jafnvel á hernaðartímum, að virða og vernda sendiráðssvæðið, ásamt eignum þess og skjalasafni;
- b) getur sendiríkið falið þriðja ríki, sem móttökuríkið samþykkir, umsjá með sendiráðssvæðinu, eignum sendiráðsins og skjalasafni;
- c) getur sendiríkið falið þriðja ríki, sem móttökuríkið samþykkir, að gæta hagsmuna sinna og hagsmuna ríkisborgara sinna.

46. gr.

Sendiríki getur að fengnu samþykki móttökuríkisins og samkvæmt filmælum þriðja ríkis, sem ekki hefur fulltrúa í móttökuríkinu, tekið að sér að gæta til bráðabirgða hagsmuna þriðja ríkisins og ríkisborgara þess.

47. gr.

1. Við framkvæmd ákvæða samnings þessa skal móttökuríkið ekki mismuna ríkjum.

2. Þó skal mismunun ekki vera talin eiga sér stað:

- a) þegar móttökuríkið beitir þröngri túlkun við framkvæmd einhvers ákvæðis samnings þessa sökum þess að hlutaðeigandi ákvæði er túlkað þröngt í framkvæmd gagnvart sendiráði þess í sendiríkinu;

- b) þegar ríki, á grundvelli venju eða samnings, veita hvort öðru betri kjör en mælt er fyrir í ákvæðum þessa samnings.

48. gr.

Samningur þessi skal liggja frammi til undirskrifta af hálfu allra aðildarríkja Sameinuðu þjóðanna, sérstofnana þeirra, aðildarríkja samþykktu Alþjóðadómstólsins og allra annarra ríkja sem allsherjarþing Sameinuðu þjóðanna býður að gerast aðili að samningnum, á þann hátt sem hér segir:

til 31. október 1961 í utanríkisráðuneyti Austurríkis, og síðan í aðalstöðvum Sameinuðu þjóðanna í New York til 31. marz 1962.

49. gr.

Fullgilda þarf samning þennan. Fullgildingarskjölin skulu afhent framkvæmdastjóra Sameinuðu þjóðanna til varðveislu.

50. gr.

Sérhverju ríki í einhverjum hinna fjögurra flokka, sem taldir eru í 48. grein, skal heimilt að gerast aðili að samningi þessum. Aðildarskjölin skulu afhent framkvæmdastjóra Sameinuðu þjóðanna til varðveislu.

51. gr.

1. Samningur þessi skal taka gildi á þrítugasta degi eftir að tuttugasta og annað fullgildingar- eða aðildarskjalið hefur verið afhent framkvæmdastjóra Sameinuðu þjóðanna til varðveislu.

2. Að því er varðar hvert ríki sem fullgildir samninginn eða gerist aðili að honum eftir að tuttugasta og annað fullgildingar- eða aðildarskjalið hefur verið afhent til varðveislu, skal samningurinn taka gildi á þrítugasta degi eftir að hlutaðeigandi ríki hefur afhent fullgildingar- eða aðildarskjál sitt til varðveislu.

52. gr.

Framkvæmdastjóri Sameinuðu þjóðanna skal tilkynna öllum þeim ríkjum,

sem eru í einhverjum hinna fjögurra flokka, sem greindir eru í 48. grein:

- a) undirskriftir undir samning þennan og að fullgildingar- eða aðildarskjöl hafi verið afhent til varðveislu í samræmi við 48., 49. og 50. grein;
- b) dag þann sem samningur þessi tekur gildi í samræmi við 51. grein.

53. gr.

Frumrit samnings þessa, sem gerður er á ensku, frönsku, kínversku, rússnesku og spönsku, og allir textarnir jafngildir, skal varðveitt af framkvæmdastjóra Sameinuðu þjóðanna; hann skal senda staðfest eftirrit af því til allra þeirra ríkja, sem eru í einhverjum þeirra fjögurra flokka, sem nefndir eru í 48. grein.

Þessu til staðfestu hafa undirritaðir fulltrúar, með fullu umboði frá ríkisstjórnnum sínum, undirskrifað samning þennan.

Gjört í Vínarborg, hinn 18. dag aprilmánaðar 1961.

Fylgiskjal II.

KJÖRFRJÁLS BÓKUN VARÐANDI ÖFLUN RÍKISBORGARARÉTTAR

ÞAU RÍKI, sem aðilar eru að þessari bókun og að Vínar-samningnum um stjórnmalasamband, - sem hér á eftir verður nefndur „samningurinn“ -, er samþykktur var á ráðstefnu Sameinuðu þjóðanna, sem haldin var í Vínarborg 2. marz til 14. apríl 1961

LÁTA Í LJÓS ÞÁ ÓSK að setja reglur sín á milli um öflun ríkisborgararéttar að því er snertir sendiráðsmenn og venzlamenn þeirra, sem teljast til heimilisfólks þeirra, og

GERA SAMKOMULAG um það sem hér fer á eftir:

1. gr.

Í bókun þessari skal orðið „sendiráðsmenn“ hafa þá merkingu, sem skilgreind er í lið b) í 1. grein samningsins, þ. e. a. s. „forstöðumaður sendiráðs og starfsmenn þess“.

2. gr.

Sendiráðsmenn, sem eru ekki ríkisborgarar móttökuríkisins, og venzlamenn sem teljast til heimilisfólks þeirra, skulu ekki öðlast ríkisborgararétt móttökuríkisins eingöngu á grundvelli laga sem þar gilda.

3. gr.

Bókun þessi skal liggja frammi til undirskrifta af hálfu allra ríkja, sem gerast aðilar að samningnum, eins og hér segir:

til 31. október 1961 í utanríkisráðuneyti Austurríkis, og síðan í aðalstöðvum Sameinuðu þjóðanna í New York til 31. marz 1962.

4. gr.

Bókun þessa þarf að fullgilda. Fullgildingarskjölin skulu afhent framkvæmdastjóra Sameinuðu þjóðanna til varðveislu.

5. gr.

Öllum ríkjum, sem gerast aðilar að samningnum, er heimilt að gerast aðilar að bókun þessari. Aðildarskjölin skulu afhent framkvæmdastjóra Sameinuðu þjóðanna til varðveislu.

6. gr.

1. Bókun þessi skal taka gildi þann dag, er hið síðara af þessu tvennu verður: gildistaka samningsins eða þrítugasti dagur eftir að annað fullgildingar- eða aðildarskjalið hefur verið afhent framkvæmdastjóra Sameinuðu þjóðanna til varðveislu.

2. Að því er varðar hvert ríki um sig sem fullgildir bókun þessa eða gerist aðili að henni eftir að hún tekur gildi samkvæmt 1. lið þessarar greinar, skal

bókunin taka gildi á þrítugasta degi eftir að hlutaðeigandi ríki hefur afhent fullgildingar- eða aðildarskjál sitt til varðveizlu.

7. gr.

Frankvæmdastjóri Sameinuðu þjóðanna skal tilkynna öllum ríkjum, sem verða aðilar að samningnum

- a) undirskriftir undir bókun þessa og að fullgildingar- eða aðildarskjöl hafi verið afhent til varðveizlu samkvæmt 3., 4. og 5. grein;
- b) dag þann er bókun þessi tekur gildi samkvæmt 6. grein.

8. gr.

Frumrit bókunar þessarar, sem gerð er á ensku, frönsku, kínversku, rússnesku og spönsku, og allir textarnir jafngildir, skal varðveitt af framkvæmdastjóra Sameinuðu þjóðanna; hann skal senda staðfest eftirrit af því til allra ríkja, sem tilgreind eru í 3. grein.

Þessu til staðfestu hafa undirritaðir fulltrúar, með fullu umboði frá ríkisstjórnnum sínum, undirskrifað bókun þessa.

Gjört í Vínarborg, hinn 18. dag apríl-mánaðar 1961.

Fylgiskjal III.

**KJÖRFRJÁLS BÓKUN VARÐANDI
SKYLDUBUNDNA LAUSN DEILUMÁLA**

ÞAU RÍKI, sem aðilar eru að þessari bókun og að Vínar-samningnum um stjórn málasamband, - sem hér á eftir verður nefndur „samningurinn“ -, er samþykktur var á ráðstefnu Sameinuðu þjóðanna, sem haldin var í Vínarborg 2. marz til 14. apríl 1961

LÁTA Í LJÓSK ÞÁ ÓSK að hlíta hinni skyldubundnu lögsögu Alþjóðadómstólsins í öllum málum er þau varða í sambandi við sérhverja deilu um túlkun eða framkvæmd samningsins, nema aðilar

hafi komið sér saman um einhverja aðra aðferð til lausnar deilunni innan hæfilegs frests, og

GERA SAMKOMULAG um það sem hér fer á eftir:

1. gr.

Deilur sem rísa um túlkun og framkvæmd samningsins skulu falla undir hina skyldubundnu lögsögu Alþjóðadómstólsins, og má því skjóta þeim til dómstólsins samkvæmt kröfu hvers þess deiluaðila, sem hlut á að þessari bókun.

2. gr.

Áður en tveir mánuðir eru liðnir frá því að annar aðilinn hefur tilkynnt hinum þá skoðun sína að um deilu sé að ræða, geta aðilarnir samið um að leggja málið til gerðardóms og ekki til Alþjóðadómstólsins. Að þeim fresti liðnum getur hvor aðilinn um sig krafizt þess, að deilan sé lögð til dómstólsins.

3. gr.

1. Áður en sama tveggja mánaða tímabil er liðið geta aðilarnir samið um að taka upp sáttaunleiðanir.

2. Sáttanefndin skal leggja fram tillögur sínar áður en fimm mánuðir eru liðnir frá því að hún var tilnefnd. Ef aðilar samþykkja ekki tillögur hennar innan tveggja mánaða tímabils frá því að þær koma fram, getur hvor aðila um sig krafizt þess að deilan sé lögð til dómstólsins.

4. gr.

Ríki sem eru aðilar að samningnum, að hinni kjörfrjálsu bókun varðandi öflun ríkisborgararéttar og að þessari bókun, geta hvenær sem er lýst yfir því, að þau vilji rýmka ákvæði þessarar bókunar svo, að þau taki til deilna út af túlkun eða framkvæmd kjörfrjálsu bókunarinnar varðandi öflun ríkisborgararéttar. Slikum yfirlýsingum skal beint til framkvæmdastjóra Sameinuðu þjóðanna.

5. gr.

Bókun þessi skal liggja frammi til undirskrifta af hálfu allra ríkja sem gerast aðilar að samningnum, eins og hér segir:

til 31. október 1961 í utanríkisráðuneyti Austurríkis, og síðan í aðalstöðvum Sameinuðu þjóðanna í New York til 31. marz 1962.

6. gr.

Bókun þessa þarf að fullgilda. Fullgildingarskölin skulu afhent framkvæmdastjóra Sameinuðu þjóðanna til varðveislu.

7. gr.

Öllum ríkjum sem gerast aðilar að samningnum er heimilt að gerast aðilar að bókun þessari. Aðildarskjölin skulu afhent framkvæmdastjóra Sameinuðu þjóðanna til varðveislu.

8. gr.

1. Bókun þessi skal taka gildi þann dag, er hið síðara af þessu tvennu verður: gildistaka samningsins eða þritugasti dagur eftir að annað fullgildingar- eða aðildarskjalið hefur verið afhent framkvæmdastjóra Sameinuðu þjóðanna til varðveislu.

2. Að því er varðar hvert ríki um sig sem fullgildir bókun þessa eða gerist aðili að henni eftir að hún tekur gildi sam-

kvæmt 1. lið þessarar greinar, skal bókunin taka gildi á þritugasta degi eftir að hlutaðeigandi ríki hefur afhent fullgildingar- eða aðildarskjál sitt til varðveislu.

9. gr.

Framkvæmdastjóri Sameinuðu þjóðanna skal tilkynna öllum ríkjum, sem verða aðilar að samningnum:

- a) undirskriftir undir bókun þessa og að fullgildingar- og aðildarskjöl hafi verið afhent til varðveislu samkvæmt 5., 6. og 7. grein;
- b) yfirlýsingar sem gefnar eru samkvæmt 4. grein í bókun þessari;

- c) dag þann er bókun þessi tekur gildi samkvæmt 8. grein.

10. gr.

Frumrit bókunar þessarar, sem gerð er á ensku, frönsku, kínversku, rússnesku og spönsku, og allir textarnir jafngildir, skal varðveitt af framkvæmdastjóra Sameinuðu þjóðanna; hann skal senda staðfest eftirrit af því til allra ríkja, sem tilgreind eru í 5. grein.

Þessu til staðfestu hafa undirritaðir fulltrúar, með fullu umboði frá ríkisstjórnnum sínum, undirskrifað bókun þessa.

Gjört í Vínarborg, hinn 18. dag aprilmánaðar 1961.

Fylgiskjal II.

Frumvarp til laga um breytingu á lögum nr. 19 6. apríl 1966, um eignarrétt og afnotarétt fasteigna, ásamt athugasemdum við frumvarp til sömu laga (samhljóða lögum nr. 30/1980).

Nd. **156. Frumvarp til laga** [105. mál]
um breyting á lögum nr. 19 6. apríl 1966, um eignarrétt og afnotarétt fasteigna.

(Lagt fyrir Alþingi á 102. löggjafarþingi 1979—80.)

1. gr.

11. gr. laganna orðist svo:

1.—10. gr. laga þessara taka eigi til annarra ríkja, að því er varðar rétt yfir fasteignum til afnota fyrir sendiráðsskrifstofur og bústaði forstöðumanna sendi-

ráða eða fasteignum, sem þau ríki eignast til íbúðar fyrir aðra starfsmenn sendiráða sinna.

Kaupsamninga eða afsöl fyrir fasteignum, sem um ræðir í 1. mgr., skal leggja fyrir dómsmálaráðuneytið og öðlast gerningurinn eigi gildi fyrr en ráðuneytið hefur samþykkt hann með áritun sinni.

2. gr.

Við lögina bætist ný grein, sem verður 12. gr., svohljóðandi:

Lög þessi taka eigi til þegna annarra ríkja, að því leyti, sem þau kynnu að koma í bága við milliríkjasamninga, sem Ísland er aðili að.

3. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Athugasemdir við lagafrumvarp þetta.

Tilgangur frumvarps þessa er að setja skýrar reglur um kaup erlendra ríkja á fasteignum, svo og lóðarréttindum fyrir slíkar fasteignir, vegna sendiráðsstarfsemi á Íslandi.

11. gr. laga nr. 19 1966 um eignarrétt og afnotarétt fasteigna er að stofni til úr lögum nr. 63 1919, en í framsögu fyrir frumvarpinu að þeim lögum kom m. a. fram, að sjálfsgöð kurteisi þætti að undanskilja erlend ríki ákvæðum þessara laga að því er varðar rétt yfir fasteignum til embættisafnota handa umboðsmönnum þeirra hér á landi.

Með fjölgun erlendra sendiráða á Íslandi og auknum starfsmannafjölda þeirra þykir nú orðið tímabært að lögfasta sérstök ákvæði um að samþykkis íslenskra stjórnvalda skuli aflað, áður en fasteignum eða lóðum sé afsalað til erlendra ríkja vegna sendiráðsstarfsemi þeirra hér á landi.

Árið 1971 gerðist Ísland aðili að alþjóðasamningnum um stjórnmalasamband — Vínarsamningnum — frá 18. apríl 1961 og hafa ákvæði samningsins lagagildi á Íslandi, sbr. lög nr. 16 31. mars 1971. Í 11. gr. þessa samnings segir, að þegar ekki sé gerður sérstakur samningur um stærð sendiráðs, geti móttökuríki krafist þess, að stærð sendiráðs verði sett takmörk, er það telur hæfileg og eðlileg með hliðsjón af aðstæðum og ástandi í móttökuríkinu og þörfum hlutaðeigandi sendiráðs.

Í 22. gr. sama samnings segir, að sendiráðssvæðið skuli njóta friðhelgi og að sérstök skylda hvíli á móttökuríkinu til að gera allar þær ráðstafanir, sem viðeigandi eru, til að vernda sendiráðssvæðið fyrir öllum árásum og tjóni og koma í veg fyrir röskun á friði sendiráðsins eða skerðingu á virðingu þess. Ennfremur er í 30. gr. sama samnings ákvæði um, að einkaheimili sendierindreka skuli njóta sömu friðhelgi og verndar sem sendiráðssvæðið.

Þegar framangreind ákvæði eru virt þykir ljóst, að bæði sé nauðsynlegt fyrir íslensk stjórnvöld að geta sett fasteignakaupum erlendra sendiráða vissar skorður með hliðsjón af 11. gr. Vínarsamningsins, svo og gera ákvæði 22. og 30. gr. Vínarsamningsins stjórnvöldum nauðsynlegt að geta haft hönd í bagga með staðarvali fyrir húsnæði, sem sendiráð vilja eignast fyrir starfsemi sína, þannig að nauðsynlegri löggæslu verði þar við komið.

Að öðru leyti en að framan greinir er vísað til athugasemda við einstakar greinar frv. hér á eftir.

Um 1. gr.

Gert er ráð fyrir, að dómsmálaráðuneytið veiti það leyfi, sem um er fjallað í greininni, að fenginni umsögn utanríkisráðuneytisins og lögreglustjóra hlutaðeigandi lögsagnarumdæmis.

Um 2. gr.
Þessi grein er sem næst óbreytt frá 2. tölulið 11. gr. gildandi laga.

Um 3. gr.
Greinin þarfnast ekki skýringa.

Fylgiskjal III.

Svör utanríkisráðherra við fyrirspurn frá Halldóri Blöndal á þskj. 95 (tölulið II) um umsvif erlendra sendiráða. (Á dagskrá Sameinaðs þings 11. mars 1980.)

SVÖR utanríkisráðherra við fyrirspurn frá Halldóri Blöndal í þskj. 95 (tölulið II) um umsvif erlendra sendiráða.

Snemma á síðastliðnu ári gerði utanríkisráðuneytið könnun á fjölda starfsmanna erlendra sendiráða í Reykjavík, en slíkar athuganir fóru einnig fram 1971 og 1974. Yfirlit þetta nær yfir allt erlent starfsfólk sendiráða og fjölskyldur þess svo og íslenska þegna, er starfa í erlendum sendiráðum. Er þar miðað við starfsheitaflökun Vínarsamningsins frá 1961 um stjórnmálasamband.

1. Tólf ríki hafa sendiráðsskrifstofur í Reykjavík. Þau eru Bandaríkin, Bretland, Danmörk, Frakkland, Kína, Noregur, Pólland, Sovétríkin, Svíþjóð, Tékkóslóvakía, Sambandslýðveldið Þýskaland og Alþýðulýðveldið Þýskaland. Útsent starfsfólk við þessi sendiráð er samtals 118. Auk þess starfa við sendiráðin fáeinir ríkisborgarar annarra ríkja og 29 íslenskir ríkisborgarar.

Af útsendum starfsmönnum hafa 51 diplómatiskt réttindi (sendiherrar, sendifulltrúar, sendiráðunautar, sendiráðsritarar o. s. frv.), en aðrir starfsmenn, alls u. þ. b. 100 manns, teljast til skrifstofu-, tækni- og þjónustu-starfsmanna.

Í sendiráði Bandaríkjanna starfa 18 Bandaríkjamenn og 14 Íslendingar, en 1971 störfuðu hér 16 Bandaríkjamenn og 19 Íslendingar.

Í sendiráði Sovétríkjanna starfa 35 Sovétmenn, en voru 30 árið 1971. Engir Íslendingar hafa verið þar að störfum, hvorki 1979 né 1971.

Í sendiráði Kína starfa nú 20 manns, allir kínverskir. Þetta sendiráð hafði ekki verið opnað 1971, þegar fyrsta könnun ráðuneytisins var gerð, en í 2. könnun þess árið 1974 voru starfsmenn 14.

Önnur sendiráð í Reykjavík eru verulega minni en þau þrjú, sem hér hafa verið gerð að umtalsefni.

2. Bandaríkin starfrækja hér upplýsingaskrifstofu og Sovétríkin fréttastofu.

Í bandarísku upplýsingaþjónustunni starfa 2 diplómatiskir starfsmenn og eru þeir taldir með starfslíði bandaríska sendiráðsins í heildartölunum hér að framan. Auk þeirra starfa 7 Íslendingar við stofnunina.

Sovétríkin starfrækja hér APN-fréttastofuna og vinna þar sovísk hjón ásamt 3 Íslendingum.

3. 117 fjölskyldumeðlimir dveljast hér með þeim 118 útsendu starfsmönnum, sem um er rætt í 1. tölulið.

4. a Erlend sendiráð eiga hér 18 fasteignir, samtals rökkegla 33 þúsund rúmmetra.

Sovétríkin eiga 4 fasteignir í Reykjavík, samtals 7261 rúmmetra, Bandaríkin 2, samtals 3923 rúmmetra, Kínverska alþýðulýðveldið 2, samtals 3739 rúmmetra og Sambandslýðveldið Þýskaland 2, samtals 3712 rúmmetra. Frakkland og Noregur eiga einnig 2 fasteignir hvort ríki, en þær eru talsvert minni í rúmmetrum talið. Önnur ríki eiga hér eina fasteign hvert, nema Pólverjar, sem ekki eru skráðir fyrir neinni fasteign hér á landi.

4. b Samkvæmt nýju yfirliti ráðuneytisins eru nú samtals 97 bifreiðar skráðar hér á landi í eigu erlendra sendiráða og sendiráðsstarfsmanna.

5. Leiguhúsnæði.

Pólska sendiráðið leigir húsnæði að Grenimel 7 og upplýsinga- og fréttastofnanirnar leigja að Neshaga 16 og Suðurgötu 13. Þeir starfsmenn, sem ekki búa í framangreindum fasteignum í eigu sendiráðanna, búa í leiguhúsnæði víðs vegar í Reykjavík og nágrennabygðum.

6. Erlendar ríkisstjórnir hafa ekki fengið heimild til neinnar annarrar starfsemi hér á landi en þeirrar, sem greinir í svörum við 1. og 2. tölulið fyrirspurnarinnar.

Aðurgreind skýrsla utanríkisráðuneytisins frá 1979 er fylgiskjal með svari þessu. Enn fremur nýtt yfirlit yfir bifreiðaeign sendiráðanna, svo og ný skrá yfir þá erlenda starfsmenn sendiráðanna, er fengið höfðu persónuskilríki 17. janúar 1980.

Sendiráð í Reykjavík í janúar/febrúar 1979.

Yfirlit yfir fjölda starfsmanna erlendra sendiráða í Reykjavík (Miðað er við starfsheitaflokkun Vínarsamningsins frá 1961 um stjórnmalasamband).

1. Bandaríki N.-Ameríku:

Bandarískir þegnar:

a) Stjórnarsendimenn	8 + 22	fjölskyldumeðlimir
b) Skrifstofu- og tæknimenn	10 + 6	„
Samtals	18 + 28	„

Íslenskir þegnar:

b) Skrifstofu- og tæknimenn	14	
Samtals	14	

Þegnar annarra ríkja:

b) Skrifstofu- og tæknimenn (br.)	1 + 1	fjölskyldumeðlimir
c) Þjónustustarfsmenn (br.d.)	2	„
Samtals	3 + 1	„

2. Bretland:

Breskir þegnar:

a) Stjórnarsendimenn	4 + 7	fjölskyldumeðlimir
b) Skrifstofu- og tæknimenn	1	„
Samtals	5 + 7	„

Íslenskir þegnar:

b) Skrifstofu- og tæknimenn	2	
Samtals	2	

Þegnar annarra ríkja:

b) Skrifstofu- og tæknimenn (fr.)	1	
d) Einkaðþjónustufólk (tanz.)	1	
Samtals	2	

3. Danmörk:

Danskir þegnar:

a) Stjórnarsendimenn	2	
b) Skrifstofu- og tæknimenn	2	
d) Einkaðþjónustufólk	1	
Samtals	5	

Íslenskir þegnar:

b) Skrifstofu- og tæknimenn	1	
c) Þjónustustarfsmenn	1	
Samtals	2	

Þegnar annarra ríkja:

a) Stjórnarsendimenn (br.irl.)	5	fjölskyldumeðlimir
d) Einkaðþjónustufólk (br.)	1	„
Samtals	1 + 5	„

4. Frakkland:

Franskir þegnar:

a) Stjórnarsendimenn	4 + 4	fjölskyldumeðlimir
b) Skrifstofu- og tæknimenn	5	„
d) Einkapjónustufolk	1	„
Sendikennari	1 + 1	„
Samtals	11 + 5	„

Íslenskir þegnar:

b) Skrifstofu- og tæknimenn	2	
Samtals	2	

Þegnar annarra ríkja:

c) Þjónustustarfsmenn (br.)	1	
Samtals	1	

5. Kína:

Kínverskir þegnar:

a) Stjórnarsendimenn	6 + 4	fjölskyldumeðlimir
b) Skrifstofu- og tæknimenn	9 + 5	„
c) Þjónustustarfsmenn	5 + 5	„
Samtals	20 + 14	„

6. Noregur:

Norskir þegnar:

a) Stjórnarsendimenn	2 + 2	fjölskyldumeðlimir
b) Skrifstofu- og tæknimenn	2	„
Samtals	4 + 2	„

Íslenskir þegnar:

b) Skrifstofu- og tæknimenn	1	
Samtals	1	

7. Pólland:

Pólskir þegnar:

a) Stjórnarsendimenn	2 + 2	fjölskyldumeðlimir
b) Skrifstofu- og tæknimenn	1 + 1	„
Samtals	3 + 3	„

8. Sovétríkin:

Sovéskir þegnar:

a) Stjórnarsendimenn	13 + 19	fjölskyldumeðlimir
b) Skrifstofu- og tæknimenn	16 + 17	„
c) Þjónustustarfsmenn	6 + 6	„
Samtals	35 + 42	„

9. Svíþjóð:

Sænskir þegnar:

a) Stjórnarsendimenn	2 + 1	fjölskyldumeðlimir
Samtals	2 + 1	„

Íslenskir þegnar:

b) Skrifstofu- og tæknimenn	1	
Samtals	1	

Þegnar annarra ríkja:

c) Þjónustustarfsmenn (n.)	1	
Samtals	1	

10. Tékkóslóvakía:

Tékkneskir þegnar:

a) Stjórnarsendimenn	1 + 1	fjölskyldumeðlimir
b) Skrifstofu- og tæknimenn	3 + 4	„
Samtals	4 + 5	„

11. Sambandslýðveldið Þýskaland:

Þýskir þegnar:

a) Stjórnarsendimenn	4 + 8	fjölskyldumeðlimir
b) Skrifstofu- og tæknimenn	3	
Samtals	7 + 8	„

Íslenskir þegnar:

b) Skrifstofu- og tæknimenn	1	
c) Þjónustustarfsmenn	4	
Samtals	5	

12. Þýska alþýðulýðveldið

Þýskir þegnar:

a) Stjórnarsendimenn	2 + 2	fjölskyldumeðlimir
b) Skrifstofu- og tæknimenn	2	
Samtals	4 + 2	„

Íslenskir þegnar:

c) Þjónustustarfsmenn	2	
Samtals	2	

Skýringar:

1. Skammstafanir í svigum á eftir þegnum annarra ríkja eru sem hér segir:
br. breskir þegnar
d. danskir þegnar
fr. franskir þegnar
írl. írskir þegnar
n. norskir þegnar
tanz. frá Tanzaníu
p. portúgalskir þegnar

2. Upplýsingar varðandi sendiráð Frakklands eru með fyrirvara, þar sem erindi ráðuneytisins var ekki svarað þrátt fyrir munnlegan eftirrekstur. Er því miðað við upplýsingar, sem fyrir hendi eru í skjalasafni ráðuneytisins, og jafnframt tekið tillit til þeirra breytinga, sem starfsfólki ráðuneytisins eru kunnar.
3. Börn sendiráðsmanna búsett erlendis eru ekki talin með í fjölskylduliðnum.
4. Makar og börn íslenskra starfsmanna sendiráða eru ekki talin með í fjölskylduliðnum.

II.

Yfirlit yfir fjölda starfsmanna sendiráða, sundurliðað í samræmi við starfsheitaflokkun Vínarsamningsins frá 1961 um stjórnáttasamband.

	Skrifst. og tæknimenn			Þj. starfsmenn		Einkaþj. starfsmenn		Þegnar annarra ríkja	Heildfj. starfsm.			Dagsetm. upplýsinga
	Stj. sendim.	sendir.	isl.	sendir.	isl.	sendir.	isl.		sendir.	isl.	aðrir	
1. Bandaríkin	8/22	10/6	14					3/1	18/28	14	3/1	16.1.1979
2. Bretland	4/7	1	2					2	5/7	2	2	16.1.1979
3. Danmörk	2/*	2	1		1	1		1/5	5/	2	1/5*	16.1.1979
4. Frakkland	5/5	5	2			1		1	11/5	2	1	(m. fyrirv.)
5. Kína	6/4	9/5		5/5					20/14			18.1.1979
6. Noregur	2/2	2	1						4/2	1		15.1.1979
7. Pólland	2/2	1/1							3/3			15.1.1979
8. Sovétríkin	13/19	16/17		6/6					35/42			8.2.1979
9. Svíþjóð	2/1		1					2	2/1	1	1	17.1.1979
10. Tékkóslóvakía	1/1	3/4							4/5			18.1.1979
11. Sambandslýðv. Þýskal.	4/8	3	1		4				7/8	5		18.1.1979
12. Þýska alþýðulýðv.	2/2	2			2				4/2	2		1.2.1979

Skýringar:

- Aftan við skástrík eru aðrir fjölskyldumédlimir.
 - Íslenskir ríkisborgarar eru því aðeins taldir, að þeir gegni sjálfstæðum störfum í sendiráði, þ. e. makar og börn eigi talin með.
- * makar og börn stjórnarsendimanna eru ríkisborgarar annarra ríkja.

III.

Tafla yfir heildarfjölda starfsmanna erlendra sendiráða í Reykjavík.

	Frá sendiríki + fjölskylda	frá öðrum erlendum ríkjum	íslenskir
1. Bandaríkin	18 + 28 = 46	3 + 1 = 4	14
2. Bretland	5 + 7 = 12	2	2
3. Danmörk	5 + * = 5	1 + 5* = 6	2
4. Frakkland	11 + 5 = 16	1	2
5. Kína	20 + 14 = 34		
6. Noregur	4 + 2 = 6		1
7. Pólland	3 + 3 = 6		
8. Sovétríkin	35 + 42 = 77		
9. Svíþjóð	2 + 1 = 3	1	1
10. Tékkóslóvakía	4 + 5 = 9		
11. Sambandslýðv. Þýskaland	7 + 8 = 15		5
12. Þýska alþýðulýðveldið	4 + 2 = 6		2
Samtals	118 + 117 = 235	4 + 6 = 14	29

Skýringar:

- * makar og börn stjórnarsendimanna eru ríkisborgarar annarra ríkja.

IV.

UPPLÝSINGAÞJÓNUSTA

1. Upplýsingaþjónusta Bandaríkjanna

Forstöðumaður er Mr. Irving E. Rantanen. Þar vinnur einnig Mr. Paul J. Saxton og eru báðir kvæntir og eiga eitt barn hvor. Starfsmennirnir eru diplomatar á vegum sendiráðsins og eru taldir með í yfirliti yfir fjölda starfsmanna þess. Auk þeirra starfa nú 7 Ís-

lendingar við stofnunina, sem er til húsa í leiguhúsnæði að Neshaga 16.

2. APN fréttastofan (NOVOSTI)

Forstöðumaður er Evgeni Barbukhov. Auk hans starfar við stofnunina eiginkona hans, Natalia Barbukhova, og eiga þau eitt barn. Einnig starfa nú við stofnunina 3 Íslendingar. Íslensk kona er skráð ábyrgðarmaður ritsins „Fréttir frá Sovétríkjunum“, og starfar hún stöku sinnum við stofnunina.

V.

Fasteignir erlendra ríkja í Reykjavík vegna sendiráða.

1. Bandaríki N-Ameríku			
Laufásvegur 21—23	3.923.0 m³	
2. Bretland			
Laufásvegur 33	1.595.0 m³	
3. Danmörk			
Hverfisgata 29	3.065.0 m³	
4. Frakkland			
Túngata 22 1.124.0 m ³		
Skálhóltsstígur 6 1.630.0 m ³	2.754.0 m³	
5. Kínverska alþýðulýðveldið			
Viðimelur 29 2.190.0 m ³		
Viðimelur 25 1.549.0 m ³	3.739.0 m³	
6. Noregur			
Fjólugata 15 1.380.0 m ³		
Fjólugata 17 1.090.0 m ³	2.470.0 m³	
7. Pólland			
Engin fasteign			
8. Sovétríkin			
Garðastræti 33 2.122.0 m ³		
Garðastræti 35 1.269.0 m ³		
Túngata 9 2.058.0 m ³		
Túngata 24 1.812.0 m ³	7.261.0 m³	
9. Svíþjóð			
Fjólugata 9	1.816.0 m³	
10. Tékkóslóvakía			
Smáragata 16	1.555.0 m³	
11. Sambandslýðveldið Þýskaland			
Laufásvegur 70 1.198.0 m ³		
Túngata 18 2.514.0 m ³	3.712.0 m³	
12. Alþýðulýðveldið Þýskaland			
Ægissíða 78	1.428.0 m³	
Fasteignir erlendra ríkja vegna sendiráða í Reykjavík	Samtals	33.318.0 m³	

VI.

Lóðareign erlendra ríkja í Reykjavík vegna sendiráða.

1. Bandaríki N-Ameríku			
Laufásvegur 21, 23 og			
Þinghóltsstræti 36 981.0 m ²		
Þinghóltsstræti 34 413.0 m ²	1.394.0 m²	
2. Bretland			
Laufásvegur 31 1 270,5 m ²		
Laufásvegur 33 1 179,0 m ²	2 449,5 m²	
3. Danmörk			
Hverfisgata 29	1 338,0 m²	
4. Frakkland			
Túngata 22 1 000,3 m ²		
Skálhóltsstígur 6 923,7 m ²	1 924,0 m²	
5. Kínverska alþýðulýðveldið			
Viðimelur 29 810,0 m ²		
Viðimelur 25 900,3 m ²	1 710,3 m²	
6. Noregur			
Fjólugata 15 929,6 m ²		
Fjólugata 17 913,0 m ²	1 842,6 m²	
7. Pólland			
Engin fasteign			
8. Sovétríkin			
Garðastræti 33 1 162,1 m ²		
Garðastræti 35 1 130,5 m ²		
Túngata 9 555,3 m ²		
Túngata 24 824,2 m ²	3 672,1 m²	
9. Svíþjóð			
Fjólugata 9	1 351,8 m²	
10. Tékkóslóvakía			
Smáragata 16	971,4 m²	
11. Þýska alþýðulýðveldið			
Ægissíða 78	1 059,0 m²	
12. Sambandslýðveldið Þýskaland*			
Túngata 18 838,4 m ²		
Laufásvegur 70 660,0 m ²	1 498,4 m²	
Lóðareign erlendra ríkja vegna sendiráða í Reykjavík	Samtals	19 211,1 m²	

*Um er að ræða leigulóðir (til 75 ára).

VII.

Samanburður við sams konar kannanir, sem gerðar voru á árunum 1971 og 1974.

Heildarfjöldi starfsmanna sendiríkis og íslenskra starfsmanna:

	1971			1974			1979			Frá öðrum ríkjum.
	Samtals m. fjölsk.	Frá sendiríki Par af starfsm. a, b, og c.	Ísl.	Samtals m. fjölsk.	Frá sendiríki Par af starfsm. a, b, og c.	Ísl.	Samtals m. fjölsk.	Frá sendiríki Par af starfsm. a, b, og c.	Ísl.	
1. Bandaríkin	36	16	19	38	20	14	46	18	14	4
2. Bretland	21	7	6	18	7	3	12	5	2	2
3. Danmörk	7	6	2	8	5	3	5*	5	2	6*
4. Frakkland	8	8	4	20	10	2	16	11	2	1
5. Kína				15	14		34	20		
6. Noregur	8	5		6	4		6	4	1	
7. Pólland	6	2	2	7	3	1	6	3		
8. Sovétríkin	65	30		71	32		77	35		
9. Svíþjóð	7	4		7	3	1	3	2	1	2
10. Tékkóslóvakía	8	4		8	5		9	4		
11. Sambandslýðveldið Þýskaland	17	7	5	17	8	3	15	7	5	
12. Þýska alþýðulýðveldið				5	3		6	4	2	
Samtals	183	89	38	220	114	27	235	118	29	15

Fasteignir og lóðareign erlendra ríkja í Reykjavík vegna sendiráða:

	1971		1979	
	Fasteignir	Lóðareign	Fasteignir	Lóðareign
1. Bandaríkin	3 923,0 m ³	1 394,0 m ²	3 923,0 m ³	1 394,0 m ²
2. Bretland	1 595,0 m ³	2 449,0 m ²	1 595,0 m ³	2 449,0 m ²
3. Danmörk	3 065,0 m ³	1 338,0 m ²	3 065,0 m ³	1 338,0 m ²
4. Frakkland	2 754,0 m ³	1 924,0 m ²	2 754,0 m ³	1 924,0 m ²
5. Kína			A 3 739,0 m ³	A 1 710,3 m ²
6. Noregur	2 724,0 m ³	2 234,3 m ²	M 2 470,0 m ³	M 1 842,6 m ²
7. Pólland				
8. Sovétríkin	7 261,0 m ³	3 672,1 m ²	7 261,0 m ³	3 672,1 m ²
9. Svíþjóð	1 816,0 m ³	1 351,8 m ²	1 816,0 m ³	1 351,8 m ²
10. Tékkóslóvakía	1 555,0 m ³	971,4 m ²	1 555,0 m ³	971,4 m ²
11. Sambandslýðveldið Þýskaland	3 712,0 m ³	1 498,4 m ²	3 712,0 m ³	1 498,4 m ²
12. Þýska alþýðulýðveldið			1 428,0 m ³	A 1 059,0 m ²
Samtals	28 405,0 m ³	16 833,5 m ²	33 318,0 m ³	19 211,0 m ²

A = aukning
M = minnkun

VIII.

Nokkur atriði varðandi samanburð á tölum árána 1971, 1974 og 1979 viðvíkjandi erlendum starfsmönnum sendiráða og fjölskyldum þeirra.

1971 og 1974: Könnun ársins 1974 leiddi í ljós að útsendum starfsmönnum sendiríkja ásamt fjölskyldum búsettum hér á landi hafði fjölgað um **37**, þar af **25** sendimenn a, b og c. Fjölgunin átti aðallega rætur sínar að rekja til þess, að kínverska alþýðulýðveldið og þýska alþýðulýðveldið settu formlega á stofn sendiráð í Reykjavík. Útsendu starfslíði bandaríska og sovéska sendiráðsins fjölgaði sem hér segir: **Bandaríkin** 2 með fjölsk., þar af **4 sendim. a, b og c.** Sovétríkin 6 m/fjölsk., þar af **2 sendim. a, b og c.**

1974 og 1979: Á árinu 1979 hafði útsendum starfsmönnum sendiríkja, ásamt fjölskyldum, fjölgað um 15 frá því, sem þeir voru á árinu 1974. Könnun ársins 1979 gerir sérstaklega grein fyrir þegnum annarra ríkja en sendiríkis og gistiríkis, en þeir voru nú 14. Þurfa þessir 14 ríkisborgarar (aðallega vestrænna ríkja) að bætast við ofangreinda 15 til að gefa rétta mynd af hlutfalli milli árána þannig að heildaraukningin varð **29** frá og á vegum sendiríkis. Sendimönnum a, b og c fjölgaði um **4** á sama tíma.

1971 og 1979: Ef bornar eru saman tölur ársins 1971, þegar fyrst var tekið saman nákvæmt yfirlit yfir starfsfólk á vegum erlendra sendiráða, og ársins 1979 (jan./febr.) sést að útsendum starfsmönnum sendiríkis ásamt fjölskyldum hafi á þessum tæplega 8 árum fjölgað um 52.

Þegar við bætast ofangreindir 14 þegnar erlendra ríkja **verður aukningin samtals 66 erlendir starfsmenn ásamt fjölskyldum**, þar af 29 sendimenn a, b og c. Þessa miklu fjölgun má einkum rekja til tilkomu sendiráða Kína og Þýska alþýðulýðveldisins, sbr. ofangreint.

Útsendum starfsmönnum Bandaríkjanna, Sovétríkja og Kína fjölgaði sem hér segir:

Bandaríkin: 10 starfsmenn m/fjölsk., þar af 2 sendimenn a, b og c.

Sovétríkin: 12 starfsmenn m/fjölsk., þar af 5 sendimenn a, b og c.

Kína (frá '74) 19 starfsmenn m/fjölsk., þar af 6 sendimenn a, b og c.

Þeir sem hafa persónuskilríki pr. 17. jan. 1980:

	Diplomatar	eiginkonur	starfsmenn	eiginkonur	börn	þjónustufólk
Sovétríkin	13	13	24	19		
Bandaríkin	7	4	11	1	17	
Bretland	4	3	2			
Kína	5	1	14			
Tékkóslóvakía	1	1	3	2	2	
Frakkland	8	4	1			1
V-Þýskaland	4	4	3	1	4	
A-Þýskaland	2	2				
Noregur	2	1	2			
Danmörk	2	2				1
Pólland	2	2	1	1	1	
Svíþjóð	2	2				1

Bífreiðar erlendra sendiráða í Reykjavík (í ársbyrjun 1980):

Sendiráð	Bífreiðar	Sendiráð	Bífreiðar
Kína	6	A-Þýskalands	3
Tékkóslóvakíu	5	Noregs	4
Danmerkur	6	Póllands	2
Frakklands	11	Svíþjóðar	3
V-Þýskalands	12	Sovétríkja	18
Bretlands	7		
Bandaríkja	20		
			Samtals 97